

УДК 378:796.071

Катерина Царенко

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТРЕНЕРА-ВИКЛАДАЧА ДЮСШ У ПРОЦЕСІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Нині в Україні успішно функціонує система дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ) – позашкільних навчальних закладів спортивного профілю, місією яких є максимальний розвиток фізичного потенціалу, а також гармонійне виховання юних спортсменів. Гарантом здійснення зазначеного суспільного замовлення виступає професійно-педагогічна компетентність тренера-викладача ДЮСШ, основа якої закладається у фаховій підготовці.

Утім отримані у рамках базової вищої освіти педагогічні знання й уміння мають загальний характер, віддалений від специфіки реальної професійної діяльності тренера-викладача. При цьому цілеспрямований розвиток найбільш актуальних для тренерів-викладачів ДЮСШ педагогічно важливих якостей можливий у системі післядипломної освіти, чільною складовою якої виступають курси підвищення кваліфікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій (М. Дутчак [4], О. Завальнюк [5], Я. Леонов [8], І. Медведєва [10], О. Нагорняк [11], О. Петрова [13] та ін.) показав, що науково-методична система розвитку професійно-педагогічної компетентності тренера-викладача ДЮСШ у процесі підвищення кваліфікації на сьогодні не створена. У той же час, хоча на сьогоднішній день розроблено теоретичні положення та методичні засади розвитку професійних якостей педагогічних працівників у процесі підвищення кваліфікації (В. Луговий, А. Зубко, А. Кузминський, В. Руссол, Н. Протасова, Т. Хлебнікова та ін.), описані у публікаціях засоби і методи розвитку професійно-педагогічної компетентності потребують подальшого узагальнення і систематизації у контексті особливостей курсового підвищення кваліфікації тренерів-викладачів ДЮСШ.

Отже, на основі аналізу наукових публікацій вважаємо, що актуальним напрямом дослідження виступає визначення педагогічних умов розвитку професійно-педагогічної компетентності тренера-викладача ДЮСШ у процесі підвищення кваліфікації. Висвітлення й обґрунтування цих умов і виступає метою даної статті.

Перша умова сформульована нами у такій формі: визначення індивідуальних траєкторій процесу підвищення кваліфікації, що враховували б досвід, вид спорту, особистісні характеристики тренера-викладача.

З метою визначення найоптимальнішої траєкторії розвитку професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ на курсах підвищення кваліфікації в якості форм педагогічної взаємодії ми визначаємо: вхідний моніторинг розвитку професійно-педагогічної компетентності а також інструктивно-методичні заняття.

Вхідний моніторинг передбачає встановлення труднощів професійного розвитку тренерів-викладачів ДЮСШ в аспекті їхньої професійно-педагогічної компетентності. У його рамках використовуються такі методи:

– анкетування – вербально-комунікативний метод, у якому як засіб для збору відомостей від респондента використовується спеціально оформлений список питань – анкета;

– стандартизоване інтерв'ю – метод отримання інформації про розвиток якоїсь професійно-педагогічної якості, що є різновидом спілкування між двома і більше людьми, в якій інтерв'юер ставить запитання своїм співрозмовникам і отримує від них відповіді [7, с. 258].

Метою анкетування виступатиме визначення пріоритетних питань, пов'язаних із розвитком професійно-педагогічної компетентності. Його результатом виступатиме інформація щодо пріоритетних дій із розвитку професійно-педагогічної компетентності конкретного тренера-викладача на курсах підвищення кваліфікації. За нашим задумом, на основі анкетування методист курсів визначатиме ступінь активності тренера у педагогічному саморозвитку в міжкурсовий період за такими параметрами: кількість часу, який тренер витрачає на самопідготовку; кількість заходів із підвищення кваліфікації, у яких тренер брав участь самостійно; загальний рівень інтересу до питань професійно-педагогічної компетентності та ін.

Щодо інтерв'ю, то його мета полягає у сприянні усвідомленню тренером труднощів свого професійного розвитку в контексті розвитку професійно-педагогічної компетентності. Проведення інтерв'ю покладається на одного з викладачів, які безпосередньо пов'язані з організацією курсів підвищення кваліфікації.

За підсумками інтерв'ю з методистом з урахуванням результатів анкетування розробляється траєкторія розвитку професійно-педагогічної компетентності конкретного тренера на курсах підвищення кваліфікації. Ця траєкторія розкривається у формі конкретних реко-

мендацій із наданням тренеру-викладачу умовного професійного статусу: або «експерт» (який може обирати пріоритетні для себе форми андрагогічної взаємодії на курсах підвищення кваліфікації та до обов'язків якого входить поширення свого професійного досвіду), або «стажист» (який має брати участь у всіх запланованих заходах курсової підготовки) [7].

Також у ході визначення індивідуальних траєкторій процесу підвищення кваліфікації нами передбачається застосування авторського діагностичного комплексу з метою визначення рівня розвитку професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів.

З поняттям індивідуальних траєкторій розвитку професійно-педагогічної майстерності асоціюється також інструктивно-методичне заняття, на якому відбувається ознайомлення слухачів з організацією та порядком підвищення кваліфікації, змістом навчального процесу, порядком проведення вхідного і вихідного комплексного діагностування, конференції й іншими аспектами курсової підготовки [14, с. 113].

На цьому занятті відбувається надання слухачам методичних матеріалів у електронній формі з необхідними коментарями.

Відзначимо, що на курсах підвищення кваліфікації пріоритет віддаватиметься обміну інформацією в електронному вигляді. Наприклад, через мобільні цифрові пристрої здійснюватиметься передача й отримання навчальних матеріалів між слухачами курсів, а також між викладачами та слухачами. При цьому поряд з електронними варіантами передбачається використання «паперових» носіїв інформації. Останнє зумовлене тим, що, за даними О. Петрової, значна кількість тренерів-викладачів зазнає труднощів у використанні електронних засобів комунікації [13, с. 21].

Другою умовою розвитку професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів виступатиме спрямування змісту теоретичного блоку курсів підвищення кваліфікації на розвиток професійно-педагогічних уявлень.

На нашу думку, формування і розвиток професійно-педагогічних уявлень тренерів-викладачів ДЮСШ пов'язані з упровадженням специфічних форм і засобів, структурно інтегрованих у спеціальні тематичні блоки.

Засвоєння змісту тематичних блоків пов'язується з такими формами та засобами навчання: лекціями-презентаціями, звичайними лекціями, лекціями-прес-конференціями, а також семінаром.

Стимулюванню інтересу до набуття і вдосконалення знань, що асоціюються з професійно-педагогічною компетентністю, на нашу думку,

сприяють лекції-презентації, які передбачають паралельне викладення інформації в усній і аудіовізуальній формах. Читання такої лекції зводиться до розгорнутого коментування підготовлених візуальних матеріалів, які забезпечують систематизацію наявних знань [2, с. 6].

Навчальний матеріал на лекції-презентації може подаватися у вигляді великої кількості взаємопов'язаних і взаємозалежних блоків, які містять структуровану інформацію з найбільш важливих питань теми. У процесі сприйняття слухачами інформації з екрану один блок змінюється іншим. Кожен із блоків має свою назву відповідності до плану лекції [2, с. 6].

При цьому надання актуальної та сучасної інформації відбуватиметься на звичайних лекціях і лекціях-прес-конференціях.

Зміст лекції-прес-конференції полягає в тому, що після оголошення теми викладач звертається з пропозицією до слухачів ставити питання у письмовій формі за визначеною темою. Слухачі формулюють питання, відповідь на які їх цікавить найбільше, і передають їх викладачеві, який сортує питання за їх змістом, після чого починає лекцію. Сама лекція будується як зв'язний текст, у процесі викладення якого даються відповіді на ті запитання, які цікавлять слухачів найбільше.

На нашу думку, лекція-прес-конференція дозволяє задовольнити вибірковий інтерес тренерів-викладачів до тих чи інших аспектів професійно-педагогічної діяльності, адже переважна частина слухачів курсів має унікальний досвід педагогічної діяльності, який, очевидно, зумовлюватиме вибірковість в інформаційних пріоритетах.

У зв'язку з тим, що у процесі підвищення кваліфікації розвиток наявних професійно-педагогічних компетенцій тренерів-викладачів ДЮСШ має бути продовжений з актуалізацією і використанням їхнього індивідуального практичного досвіду, ще однією формою розвитку професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ у процесі підвищення кваліфікації визначено семінар з обміну досвідом.

У цьому семінарі можуть брати участь науково-педагогічні працівники вишу, слухачі курсів, а також запрошені провідні вчені та фахівці у галузі обговорюваних проблем. На семінарі відбуватиметься обговорення попередньо підготовлених доповідей слухачів з актуальних проблем їх професійної діяльності. При цьому тема семінару визначатиметься відповідно до поточних інтересів слухачів.

Третьою умовою розвитку професійно-педагогічної компетентності тренера-викладача ДЮСШ у процесі підвищення кваліфікації є інтеграція набутих знань і вмінь слухачів у логіці педагогічно-професійної діяльності за рахунок впровадження системи квазіпрофесійних засобів.

Актуальність визначення цієї умови зумовлена тим, що професійно-педагогічна компетентність як професійна якість може розвиватися лише у разі контекстного забарвлення відповідного педагогічного (андрагогічного) процесу. Якщо це не забезпечується, то набуті знання, вміння та навички не носитимуть «професійного забарвлення», тому не будуть корисними у професійній діяльності.

Відповідно до наших концептуальних ідей, інтеграція набутих знань і умінь слухачів у логіці педагогічно-професійної діяльності пов'язуватиметься з роботою слухачів на практичних заняттях, у ході яких формуються вміння і навички використання у професійній діяльності теоретичних положень, висвітлених на лекціях.

Провідним засобом інтеграції набутих знань і умінь слухачів у логіці педагогічно-професійної діяльності ми розглядаємо кейс-технологію.

Сутність цього методу активного проблемно-ситуаційного аналізу, який відноситься до неігрових імітаційних активних методів навчання, полягає в аналізі та пошуку шляхів розв'язання реальних або гіпотетичних ситуацій, результатом якого виступає оцінка запропонованих алгоритмів і прийняття в контексті поставленої проблеми кращого рішення [3].

При цьому ефективний аналіз ситуації, а також вироблення спільними зусиллями практичного рішення стають можливими лише у групі зі встановленою системою міжособистісних відносин, спрямованих на спільне збагачення учасників новим особистісним досвідом [7, с. 247].

Ще одним засобом інтеграції набутих знань і умінь слухачів у логіці педагогічно-професійної діяльності ми, услід за В. Орел, розглядаємо рольові й імітаційні ігри [12].

Рольові ігри у нашому дослідженні розглядаються як засіб для створення умов для виконання тренерами-викладачами професійних ролей у гіпотетичних педагогічних ситуаціях, можливих у навчально-тренувальному процесі ДЮСШ з метою своєрідного напрацювання навичок ефективної педагогічної поведінки.

У слід за В. Баркасі та А. Марковою вважаємо, що у процесі таких ігор відбувається збагачення кожного учасника новими уявленнями про себе, про свою професійну компетентність в умовах свободи рольового маневру [1; 9].

Про доцільність використання імітаційних ігор у підготовці педагогічних кадрів свідчать праці В. Баркасі [1], К. Змієвської [6] та ін.

Імітаційні ігрові методи допомагають учасникам вдосконалити навички виконання специфічних професійних дій, пов'язаних із контролем за своєю поставою, голосом, мовленням, виразом обличчя та

ін. Очікуємо, що, набуваючи у процесі такої гри відповідних знань і розвиваючи при цьому практичні вміння, тренер-викладач опанує педагогічною діяльністю на новому рівні.

Четвертою педагогічною умовою розвитку професійно-педагогічної компетентності на курсах підвищення кваліфікації є цілеспрямована і корегована самостійна пізнавальна діяльність тренерів-викладачів ДЮСШ.

За формою ця діяльність є дистанційною самостійною роботою, яку ми розглядаємо, перш за все, як засіб удосконалення навичок, набутих на практичних заняттях, розширення базових знань із вивчених тем, а також підвищення пізнавальної самостійності слухачів.

Додаючи самостійній роботі прикметник «дистанційна», ми маємо на увазі те, що вона виконується на дистанційному етапі курсової підготовки поза межами будь-якого окремого курсу або спецкурсу. В основу змісту цієї самостійної роботи покладено дидактичні матеріали, розроблені кафедрою спорту ЗНУ.

Ця робота може проходити в у будь-яких місцях, де є доступ до Інтернету, і має бути спрямована за такими напрямками:

- складання педагогічного тезаурусу (головне завдання самостійної роботи слухача на дистанційному етапі навчання);
- створення реферату на професійно-педагогічну тему.

Ми виходимо з того, що реферат – це самостійна науково-дослідна робота, в якій виклад матеріалу не обмежується лише описовим підходом до розкриття обраної теми, а відображається авторська аналітична оцінка стану досліджуваної проблеми і власна точка зору на можливі варіанти її вирішення.

Переліки рекомендованих слухачам тем рефератів розробляються організаторами курсів. Допускається написання слухачем реферату на самостійно обрану тему, узгоджену з керівником.

Самостійна робота має супроводжуватися наступними заходами: он-лайн спілкуванням на професійно-педагогічні теми з іншими слухачами курсів підвищення кваліфікації; дистанційним консультуванням із викладачами курсів з професійно-педагогічних питань із використанням сучасних комунікативно-інформаційних засобів; доступ до навчальних об'єктів та організаційних документів через інформаційне середовище вищого навчального закладу.

Відзначимо, що особливістю описаної самостійної роботи є те, що вона проходить без відриву від постійного місця роботи тренерів-викладачів ДЮСШ.

П'ятою педагогічною умовою виступає моніторинг рівня розвитку професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ та надання на його основі вихідних рекомендацій щодо розвитку означеної професійної якості на міжкурсовий період.

Логічним підсумком процесу розвитку професійно-педагогічної компетентності ми розглядаємо конференцію, з якою ми асоціюємо забезпечення виконання названої педагогічної умови. Така конференція інтегруватиме у собі засоби розвитку професійно-педагогічної компетентності:

- презентація слухачами результатів самостійної роботи, а також власних професійно-педагогічних здобутків із наступним їхнім оцінюванням (рівень і якість виконання завдань самостійної роботи виступатимуть ключовим показником засвоєння слухачем програми курсів підвищення кваліфікації);

- встановлення рівня розвитку професійно-педагогічної компетентності слухачів із використанням експертного оцінювання, авторського опитувальника і тестів знань (можливий варіант он-лайн тестування);

- співбесіда з викладачем курсів підвищення кваліфікації з метою надання рекомендацій щодо розвитку професійно-педагогічної компетентності на міжкурсовий період.

Відзначимо, що залежно від результатів моніторингу тренер-викладач ДЮСШ отримує рекомендації щодо розвитку своїх особистісних якостей, фахових навичок, конкретизації цілей своєї професійної діяльності, що визначатиме завдання професійного розвитку на міжкурсовий період. Ці завдання можуть бути виконані у процесі самостійної пізнавальної діяльності, участі в методичній роботі ДЮСШ або в інших альтернативних формах професійно-педагогічного розвитку.

Таким чином, педагогічними умовами розвитку професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ у процесі підвищення кваліфікації виступають:

- визначення індивідуальних траєкторій процесу підвищення кваліфікації, що враховували б досвід, вид спорту, особистісні характеристики тренера-викладача, а також результати аналізу труднощів, з якими він стикається у своїй професійно-педагогічній діяльності;

- спрямування змісту теоретичного блоку курсів підвищення кваліфікації на розвиток професійно-педагогічних уявлень;

- інтеграція набутих знань і умінь слухачів у логіці майбутньої педагогічно-професійної діяльності за рахунок впровадження системи квазіпрофесійних індивідуалізованих форм андрагогічної взаємодії;

– цілеспрямована і корегована самостійна пізнавальна діяльність тренерів-викладачів ДЮСШ;

– моніторинг рівня розвитку професійно-педагогічної компетентності та надання на основі результатів цієї процедури вихідних рекомендацій щодо її розвитку на міжкурсовий період.

Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні параметрів розвитку професійно-педагогічної компетентності тренера-викладача ДЮСШ у процесі підвищення кваліфікації.

Посилання:

1. *Баркасі, В. В.* Формування професійної компетентності в майбутніх учителів іноземних мов : дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 / *В. В. Баркасі*. – Одеса, 2004. – 252 с.
2. Виховна робота тренера-викладача ДЮСШ : методичні рекомендації для курсів підвищення кваліфікації тренерів-викладачів / *В. М. Мазін, А. В. Святий, К. В. Царенко*. – Запоріжжя: ЗНУ, 2014. – 69 с.
3. *Долгоруков, А.* Метод Case-study как современная технология профессионально-ориентированного обучения [Електронний ресурс] / *А. Долгоруков*. – Режим доступу : http://www.vshu.ru/lections.php?tab_id=3&a=info&id=2600.
4. *Дутчак, М. В.* Система повышения квалификации тренеров сборных команд Украины по олимпийским видам спорта / *М. В. Дутчак, Ю. М. Шкретий, В. В. Томашевский* // Педагогіка, психологія і медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2010. – № 7. – Режим доступу : <http://cyberleninka.ru/article/n/sistema-povysheniya-kvalifikatsii-trenerov-sbornyh-komand-ukrainy-po-olimpiyskim-vidam-sporta>.
5. *Завальнюк, О. В.* Науково-методичне забезпечення професійної підготовки фахівців з фізичного виховання та спорту в системі післядипломної освіти / *О. В. Завальнюк* // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). – 2014. – Випуск 5 (48). – С. 59-63.
6. *Змиевская, Е. В.* Учебная деловая игра в организации самостоятельной работы студентов педагогических вузов : дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук. : 13.00.01 / *Е. В. Змиевская*. – М., 2003. – 169 с.
7. *Ковальчук, В. І.* Теоретичні і методичні засади розвитку професійно-педагогічної компетентності майстрів виробничого навчання професійно-технічних навчальних закладів у післядипломній освіті : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04 / *Василь Іванович Ковальчук*. – Запоріжжя, 2014. – 460 с.
8. *Леонов, Я. В.* Інноваційний підхід до підвищення кваліфікації фахівців не олімпійського спорту / *Я. В. Леонов, Г. М. Пуятіна* // Фізичне виховання та спорт у контексті державної програми розвитку фізичної культури в Україні: досвід, проблеми, перспективи. – Житомир, 2014. – С. 129-132.
9. *Маркова, А. К.* Психологический анализ профессиональной компетентности учителя / *А. К. Маркова* // Педагогіка. – 1990. – № 8. – С. 82-88.

10. *Медведєва, І. М.* Теоретико-методичні засади технології навчання майбутніх фахівців зі складнокоординаційних видів спорту : автореф. ... дис... д-ра наук: 13.00.03 / *І. М. Медведєва*. – К., 2009. – 41 с.
11. *Нагорняк, О.* Организация обучения и повышения квалификации тренеров по футболу в Италии / *О. Нагорняк* // Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта. – 2009. – №10. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cyberleninka.ru/article/n/organizatsiya-obucheniya-i-povysheniya-kvalifikatsii-trenerov-po-futbolu-v-italii>.
12. *Орел, В. В.* Педагогічні умови соціалізації майбутніх економістів і менеджерів у фаховій підготовці : дис. ... канд. наук: 13.00.04 / *Орел Вікторія Вікторівна*. – Запоріжжя, 2011. – 197 с.
13. *Петрова, О. О.* Організаційно-управлінські умови вдосконалення системи підвищення кваліфікації тренерів із видів спорту в Україні [Текст] : автореферат дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.01 «Олімпійський та професійний спорт» / *Петрова Ольга Олександрівна*. – К., 2012. – 24 с.
14. *Реутова, В. В.* Розвиток інформаційної культури вчителів основ економіки в системі післядипломної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / *Реутова Вікторія Володимирівна*. – Запоріжжя, 2013. – 226 с.

References (transliterated and translated):

1. *Barkasi, V. V.* Formuvannya profesiinoi kompetentnosti v maibutnikh uchyteliv inozemnykh mov : dys. na zdobuttia naukovooho stupenia kand. ped. (Formation of professional competence of future teachers of foreign languages : Ph. D. thesis in Pedagogy). Odesa, 2004, 252 p.
2. *Mazin, V. M., Svatiev, A. V., Tsarenko, K. V.* Vykhovna robota trenera-vykladacha DYuSSH : Metodychni rekomendatsii dlia kursiv pidvyshchennia kvalifikatsii treneriv-vykladachiv (Educational activities of coaches of youth athletic center : Guidelines for advanced training of coaches). Zaporizhzhia, 2014, 69 p.
3. *Dolgorukov, A.* Metod Case-study kak sovremennaya tehnologiya professional'no-orientirovannogo obucheniya (Case-study method as a modern technology of professionally-oriented education). [Electronic resource]. Available at : http://www.vshu.ru/lections.php?tab_id=3&a=info&id=2600.
4. *Dutchak, M. V., Shkrebtii, Yu. M., Tomashevskiy, V. V.* Sistema povysheniya kvalifikatsii trenerov sbornyh komand Ukrainy po olimpiyskim vidam sporta (The system of advanced training of coaches of national teams of Ukraine in Olympic sports) // Pedagogy, Psychology, and Medico-biological Problems of Physical Education and sport, 2010, No 7. Available at : <http://cyberleninka.ru/article/n/sistema-povysheniya-kvalifikatsii-trenerov-sbornyh-komand-ukrainy-po-olimpiyskim-vidam-sporta>
5. *Zavalniuk, O. V.* Naukovo-metodychne zabezpechennia profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv z fizychnoho vykhovannia ta sportu v systemi pisliadyplomnoi osvity (Scientific and methodological support of professional training of specialists in physical education and sport in the system of postgraduate education) // Science Publication of the National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and Pedagogical Problems of Physical Training (Physical culture and sports). Kyiv, 2014. Issue 5 (48), P. 59–63.

6. *Zmievskaia, E. V.* Uchebnaya delovaya igra v organizatsii samostoyatel'noy raboty studentov pedagogicheskikh vuzov : dis. na soiskanie nauchnoi stepeni kand. ped. nauk (Educational business game in the organization of independent work of students at pedagogical universities : Ph. D. thesis in Pedagogy). Moscow, 2003, 169 p.
7. *Kovalchuk, V. I.* Teoretychni i metodychni zasady rozvytku profesiino-pedahohichnoi kompetentnosti maistriv vyrobnychoho navchannia profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladiv u pisliadyplomniy osviti : dys. ... dokt. ped. nauk. (Theoretical and methodological principles of development of professional and pedagogical competence of masters of vocational training at vocational and technical educational institutions within the postgraduate education : Thesis of Doctor of Pedagogy). Zaporizhzhia, 2014, 460 p.
8. *Leonov, Ya. V., Putiahin, H. M.* Innovatsiynyi pidkhid do pidvyschennia kvalifikatsii fakhivtsiv ne olimpiyskoho sportu (Innovative approach to the advanced training of specialists of non-Olympic sports // Physical education and sport in the context of government program of physical culture development in Ukraine: experience, problems, prospects. Zhytomyr, 2014, P. 82-88.
9. *Markova, A. K.* Psihologicheskyy analiz professional'noy kompetentnosti uchitelia (Psychological analysis of professional competence of a teacher) // Pedagogy, 1990, No 8, P. 82-88.
10. *Medvedieva, I. M.* Teoretyko-metodychni zasady tekhnolohii navchannia maibutnikh fakhivtsiv zi skladnokoordynatsiinykh vydiv sportu : avtoref. ... dokt. ped. nauk (Theoretical and methodological principles of technology of training future specialists in difficult coordination sport : Synopsis of thesis of Doctor of Pedagogy). Kyiv, 2009, 41 p.
11. *Nagorniak, O.* Organizatsiya obucheniya i povysheniya kvalifikatsii trenerov po futbolu v Italii (Organization of training and qualification improvement of football coaches in Italy) // Pedagogy, Psychology, and Medico-biological Problems of Physical Education and Sport, 2009, No 10. Available at : <http://cyberleninka.ru/article/n/organizatsiya-obucheniya-i-povysheniya-kvalifikatsii-trenerov-po-futbolu-v-italii>.
12. *Orel, V. V.* Pedahohichni umovy sotsializatsii maibutnikh ekonomistiv i menedzheriv u fakhovii pidhotovtsi : dys. ... kand. ped. nauk. (Pedagogical conditions of socialization of future economists and managers in professional training : Ph. D. thesis in Pedagogy). Zaporizhzhia, 2011, 197 p.
13. *Petrova, O. O.* Orhanizatsiino-upravlinski umovy vdoskonalennia systemy pidvyschennia kvalifikatsii treneriv iz vydiv sportu v Ukraini : avtoref. dys. ... kand. nauk z fiz. vykhovannia I sportu (Organizational and managerial conditions for improvement of the system of advanced training of coaches in Ukraine : Synopsis of Ph. D. thesis in Physical Education and Sports). Kyiv, 2012, 24 p.
14. *Reutova, V. V.* Rozvytok informatsiinoi kultury vchyteliv osnov ekonomiky v systemi pisliadyplomnoi osvity : dys. ... kand. ped. nauk (Development of information culture of teachers of fundamentals of economics in post-graduate education system : Ph. D. thesis in Pedagogy). Zaporizhzhia, 2013, 226 p.

Стаття надійшла до редакції 10.06.16

К. Царенко

Педагогічні умови розвитку професійно-педагогічної компетентності тренера-викладача ДЮСШ у процесі підвищення кваліфікації

Підтверджено актуальність розроблення педагогічних умов розвитку професійно-педагогічної компетентності тренера-викладача ДЮСШ у процесі підвищення кваліфікації. Педагогічними умовами розвитку професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ у процесі підвищення кваліфікації виступають: визначення індивідуальних траєкторій процесу підвищення кваліфікації, що враховували б досвід, вид спорту, особистісні характеристики тренера-викладача, а також результати аналізу труднощів, з якими він стикається у своїй професійно-педагогічній діяльності; спрямування змісту теоретичного блоку курсів підвищення кваліфікації на розвиток професійно-педагогічних уявлень; інтеграція набутих знань і вмінь слухачів у логіці майбутньої педагогічно-професійної діяльності за рахунок впровадження системи квазіпрофесійних індивідуалізованих форм андрагогічної взаємодії; цілеспрямована і корегована самостійна пізнавальна діяльність тренерів-викладачів ДЮСШ; моніторинг рівня розвитку професійно-педагогічної компетентності та надання на основі результатів цієї процедури вихідних рекомендацій щодо її розвитку на міжкурсовий період.

Ключові слова: педагогічні умови, розвиток, професійно-педагогічна компетентність, тренери-викладачі, дитячо-юнацька спортивна школа, підвищення кваліфікації.

К. Tsarenko

Pedagogical Conditions of Developing Professional and Pedagogical Competence of Coach and Teacher of Youth Sports School during Advanced Training

The relevance of the pedagogical conditions of developing the professional and pedagogical competence of the coach and teacher of the Youth Sports School during the advanced training is justified. The pedagogical conditions of the development of the professional and pedagogical competence of the coach and teacher of the Youth Sports School during the advanced training include the definition of individual trajectories of advanced training process, which should take into consideration the experience, the kind of sports, personal characteristics of the coach and teacher, as well as the results of the analysis of the difficulties, which he/she faces during his/her professional and educational activities; the orientation of the

content of the theoretical part of the advanced training courses on the development of professional and pedagogical notions; the integration of the acquired knowledge and skills of students in the logic of the future professional and educational activities through the introduction of the system of quasi-professional forms of andragogical interaction; the task-oriented and correctable independent cognitive activity of the coaches and teachers of the Youth Sports School; the monitoring of the level of development of the professional and pedagogical competence and the provision of recommendations for its development after the training course on the basis of the results of this procedure.

Key words: pedagogical conditions, development, professional and pedagogical competence, coaches and teachers, Youth Sports School, advanced training.

Рецензент – кандидат педагогічних наук,
доцент В. Ф. Соловйов